

УДК 33:332.122:338.45(477)

О.Ю. КУДРІНА, д-р екон. наук, доцент, професор кафедри економіки
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

СТРАТЕГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ: УКРАЇНА ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО ІДЕЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН

Ключові слова: економіка, держава, спеціальні економічні зони, промислове виробництво.

Визначено сучасні тенденції розвитку економіки України, що свідчать про невтішну ситуацію зі стрімким падінням обсягів внутрішньодержавного фінансування промислового сектору, вичерпанням внутрішніх резервів інвестування у промисловість. Досліджено історію створення, особливості і проблеми функціонування спеціальних економічних зон на теренах України. У статті встановлено, що питання застосування режиму вільних економічних зон на території України залишається одним із актуальних у царині соціальних досліджень.

Вступ. 2014—2015 рр. стали важким випробуванням для країни, коли критичне гальмування економічного росту, поглиблення спаду промислового виробництва, втрата інвестиційної привабливості, критичне зниження платоспроможного попиту населення, досить високий рівень нарощення тінізації економічних процесів, вимушена мілітаризація, відсутність дієвих реформ зі сторони влади болюче вдарили по економіці, рівню життя населення та суттєво загальмували процес швидких та якісних змін у країні.

Переведення економіки України на ринкові основи функціонування неможливе без трансформації соціально-економічних відносин, без залучення нових методик управління, із застосуванням докорінно застарілої, архаїчної системи централізованих адміністративно-командних важелів.

Накопиченні упродовж десятиліть проблеми традиційних галузей промисловості, які в умовах трансформації світового розподілу виробництва майже повністю залишилися в стані, що існував ще за часів радянської планово-адміністративної економіки, виявляються потужними гальмами на шляху модернізації виробництва. Розв'язання цих завдань є важливим кроком для інтеграції національної економіки у світове господарство, налагодження широкої співпраці з іноземними партнерами, активізації інвестиційних процесів.

Як свідчить емпіричний досвід передових країн світу, одним із шляхів подолання кризи промисловості на стику зміни структури промисловості є створення у депресивних промислових районах режиму вільних економічних зон (ВЕЗ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню організації та функціонування вільних економічних зон приділяється багато уваги у зарубіжних і вітчизняних економічних дослідженнях. Серед фахівців, котрі спеціально досліджували цю проблему, можна назвати В.О. Дергачова, М.І. Долішнього, І.С. Коропецького, О.Є. Кузьміна, О.С. Передрія, В.І. Пили, А.П. Румянцева, Г.В. Семеніхіна, О.М. Соїну, А.С. Філіпенка, О.С. Чмир, І.М. Школу та інших.

У наукових працях з обраної проблематики обґрунтовується необхідність і доцільність запровадження ВЕЗ, опрацьовуються шляхи адаптації світових надбань з розвитку ВЕЗ до українських реалій, досліджуються окремі, специфічні особливості формування ВЕЗ для різних типів економічних систем, вирішується низка інших проблем і питань.

Незважаючи на значний інтерес вчених-економістів до ВЕЗ, регіональні аспекти цієї проблеми, питання визначення місця та ролі особливих економічних зон в системі регіонального розвитку, міри їхнього впливу на рівень розвитку території ще не знайшли свого відображення в економічній літературі. Сучасні економічні умови наполегливо вимагають нового підходу до вивчення вільних економічних зон, нового осмислення досвіду їх функціонування і вироблення рекомендацій з їхнього використання у вітчизняній економіці.

Мета статті: дослідження історії створення, особливості і проблеми функціонування спеціальних економічних зон на території України.

Результати дослідження. Дедалі частіше в колах фахівців лунають пропозиції щодо необхідності відродження в Україні спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ). Власне, йдеться не зовсім про відродження СЕЗ, тому що формально на сьогодні вони існують, — зацікавлені сторони говорять про доречність повернення спеціальним зонам пільг за податковими, валютно-фінансовим та іншими операціями. Пільг, що, в принципі, і є основоположною ідеєю створення цих спеціальних економічних зон.

Історія СЕЗ — це 1998—2000 рр., коли в Україні, в основному, в прикордонних регіонах, було створено 11 ВЕЗ і 9 ТПР (територій пріоритетного розвитку) — «Порто-Франко» і «Рені» в Одеській області, «Яворів» та «Курорт-поліс Трускавець» у Львівській, «Донецьк» та «Азов» у Донецькому регіоні тощо.

У зазначених зонах вводився спеціальний правовий режим господарської діяльності, а саме: пільгові митні, податкові, валютно-фінансові та інші умови підприємництва для вітчизняних й іноземних інвесторів.

Послаблення тиску на бізнес, зокрема у спосіб надання пільг з оподаткування, оптимізації механізмів реєстрації підприємств, спрощення митного оформлення, послаблення дозвільних і ліцензійних процедур тощо дозволило одержати перші проміжні результати. Для ілюстрації, у СЕЗ «Порто-Франко», що знаходиться на території Одеського морського порту, до початку 2013 року в рамках цієї СЕЗ було залучено інвестицій на суму 59,5 млн доларів США, реалізовано продукції на 1 млрд 167,5 млн гривень, створено 476 робочих місць (збережено 219). Середня зарплата на підприємствах, що реалізують інвестиційні проекти в «Порто-Франко», становить 4669 гривень, що в 1,73 раза вище за середню по Одеській області, а також у 1,54 раза вище за середню по Україні [2].

Масовість правопорушень у діяльності спеціальних зон підтверджує той факт, що з 225 підприємств, що працювали у СЕЗ і ТПР, вибірково перевірених податковою інспекцією у 2003 р., на 201 були виявлені факти порушення податкового й митного законодавства.

Зрештою, уряд (здебільшого з політичних та фіскальних мотивів) у 2005 р. скасував пільговий режим роботи всіх СЕЗ і ТПР, заявивши, що дані території використовуються переважно для безмитного ввезення товарів в Україну. Також був запроваджений мораторій на затвердження нових проектів у рамках СЕЗ і ТПР.

Застосована в Україні модель надання преференцій певним територіям врешті-решт була визнана деструктивною. Така оцінка ідеології має в своїй першооснові як об'єктивні, так і суб'єктивні причини. Доводиться констатувати, що загалом результати діяльності територій зі спеціальним режимом оподаткування виявилися досить сумнівними і не виконали покладених на них завдань (табл. 1) [5].

Так, за весь період функціонування СЕЗ і ТПР очікувалось досягти таких показників: залучення інвестицій — понад 6,3 млрд дол. США (фактично, станом на 01.04.2007 р. — 3,4 млрд або 53,5 % від запланованого згідно із затвердженими інвестиційними проектами); створення нових та збереження наявних робочих

місць — 163,6 тис. (фактично — 140,6 тис. або 85,9 % від запланованого).

При цьому спостерігалася значна нерівномірність у ступені досягнення очікуваних результатів між окремими СЕЗ і ТПР. Приміром, у СЕЗ «Порт Крим» залучено інвестицій на рівні 1,0 % від очікуваного та створено робочих місць 1,1 % від очікуваного; у СЕЗ «Рені» — 0,5 і 31,0 %, відповідно.

У той же час, наприклад, для СЕЗ «Миколаїв» ці показники становлять 137,1 і 100,0 %; для ТПР Закарпатської області — 198,9 і 237,9 %; для ТПР Житомирської області — 117,8 і 83,8 % від запланованого.

Безсистемність і невідповідність пільгових режимів СЕЗ і ТПР їхнім функціям призвели до того, що сьогодні переважна більшість інвестиційних проектів, схвалених до реалізації радами з питань СЕЗ та ТПР, реалізується саме

за рахунок ТПР (хоч законодавчо території пріоритетного розвитку передбачалися лише як своєрідний додаток до спеціальних економічних зон у зв'язку з можливою територіальною віддаленістю різних структурних підрозділів одного виробництва).

Окрім зазначених вище найбільш вагомими аргументами для твердження про низьку ефективність реалізованої діяльності СЕЗ і ТПР в Україні є:

1. Низька частка інвестицій у високі технології у СЕЗ і ТПР (лише близько 5 % від їхнього загального обсягу), хоча розвиток і впровадження у виробництво високих технологій становив одну із цілей їхнього функціонування.

2. Вивезення значної частини доходу без реінвестування в основний капітал, що призводить до передчасного зносу устаткування, виснаження ресурсів.

ТАБЛИЦЯ 1. Очікувані та фактичні результати функціонування СЕЗ і ТПР та рівень їх досягнення станом на 01.04.2007

Назва СЕЗ та ТПР	Залучення інвестицій			Створення нових та збереження наявних робочих місць		
	Фактично, млн дол. США	Очікувалось, млн дол. США	Виконання, %	Фактично, одиниць	Очікувалось, одиниць	Виконання, %
<i>Спеціальні економічні зони (СЕЗ)</i>						
СЕЗ «Порт Крим»	0,05	4,9	1,0	2	179	1,1
СЕЗ «Азов»	10,9	25,3	43,1	1971	3879	50,8
СЕЗ «Донецьк»	6,2	9,7	63,9	690	395	174,7
СЕЗ «Рені»	5,5	1061,6	0,5	168	542	31,0
СЕЗ «Закарпаття»	97,7	212,1	46,1	3690	8184	45,1
СЕЗ «Миколаїв»	54	39,4	137,1	15 263	15 268	100,0
СЕЗ «Яворів»	94,3	248,8	37,9	6994	10 183	68,7
СЕЗ «Порто-Франко»	25,6	29,6	86,5	514	826	62,2
СЕЗ «Славутич»	37,1	72,9	50,9	880	655	134,4
СЕЗ «Курортполіс Трускавець»	94,7	96,9	97,7	3717	6012	61,8
Усього по СЕЗ	426,05	1801,2	23,7	33 889	46 123	73,5
<i>Території пріоритетного розвитку (ТПР)</i>						
ТПР м. Шостка (Сумська обл.)	0,9	3,5	25,7	678	428	158,4
ТПР Чернігівської обл.	16,8	42,2	39,8	798	1780	44,8
ТПР Луганської обл.	15,1	34,9	43,3	1022	1505	67,9
ТПР м. Харків	201,4	268,1	75,1	11 761	13 416	87,7
ТПР Донецької обл.	2271,6	3716,3	61,1	55 825	72 424	77,1
ТПР АР Крим	207,2	306,2	67,7	12 345	14 115	87,5
ТПР Житомирської обл.	54,9	46,6	117,8	2876	3430	83,8
ТПР Закарпатської обл.	159,1	80	198,9	19 413	8161	237,9
ТПР Волинської обл.	36,3	36,7	98,9	1988	2211	89,9
Усього по ТПР	2963,3	4534,5	65,4	106 706	117 470	90,8
Разом СЕЗ та ТПР	3389,35	6335,7	53,5	140 595	163 593	85,9

При цьому органи державного управління не мають змоги фінансувати відповідні програми з відбудови виробництва через відсутність значної частини бюджетних надходжень з цих територій в умовах пільгового оподаткування.

3. Незначні обсяги залучених іноземних інвестицій (частка іноземних інвестицій складає менше третини загального обсягу інвестицій у СЕЗ). Лише 10 % прямих іноземних інвестицій в Україну припадає на СЕЗ і ТПР.

4. Наявність оберненої залежності між розміром податкових пільг і обсягами інвестицій.

Так, протягом 2000—2005 рр. (у 2005 році було скасовано пільговий режим для СЕЗ) сума наданих державою пільг зросла більше, як у 3,3 раза, а податкові надходження — лише в 1,5 раза.

Крім того, для територій пріоритетного розвитку характерне переважне розміщення ін-

вестиційного капіталу в обласних центрах і великих містах, що суперечить одній з основних функцій ТПР — подолання депресивності та забезпечення повноцінного використання потенціалу і рівномірного розвитку регіону.

5. Використання СЕЗ і ТПР як «легального» інструменту мінімізації імпорتنних податків і зборів та суттєвого зниження собівартості виробництва товарів. У зв'язку з цим підприємства, що реалізують інвестиційні проекти, використовуючи преференційні умови діяльності, мають більш вигідні стартові умови, порівняно з іншими вітчизняними виробниками, які працюють без усяких податкових пільг, погіршуючи тим самим конкурентне середовище на ринку.

6. Діяльність СЕЗ і ТПР не тільки не сприяла наповненню державного і місцевих бюджетів, а й, з урахуванням пільг, спричинила значні втрати (табл. 2) [5].

ТАБЛИЦЯ 2. Співвідношення податкових надходжень і пільг суб'єктів СЕЗ і ТПР станом на 01.04.2007

Назва СЕЗ та ТПР	Надходження до бюджету		Податкові пільги		Показник бюджетної ефективності (надходження до бюджету/податкові пільги)
	тис. грн	частка, %	тис. грн	частка, %	
<i>Спеціальні економічні зони</i>					
СЕЗ «Донецьк»	147 931,3	8,0	2 389 819,1	76,0	0,06
СЕЗ «Славутич»	6953,1	0,4	29 362,4	0,9	0,24
СЕЗ «Порто-Франко»	21 604,1	1,2	18 986,6	0,6	1,14
СЕЗ «Курортополіс Трускавець»	35 801,3	1,9	14 478,2	0,5	2,47
СЕЗ «Закарпаття»	1 143 715,1	61,9	521 084,9	16,6	2,19
СЕЗ «Рені»	0,0	0,0	1081,2	0,0	0,00
СЕЗ «Яворів»	215 463,8	11,7	83 054,3	2,6	2,59
СЕЗ «Миколаїв»	199 362,7	10,8	83 114,8	2,6	2,40
СЕЗ «Азов»	77 046,0	4,2	4966,9	0,2	15,51
СЕЗ «Порт Крим»	7,0	0,0	0,0	0,0	—
Усього по СЕЗ	1 848 965,0	100,0	3 144 867,0	100,0	0,59
<i>Території пріоритетного розвитку</i>					
ТПР Волинської обл.	94 281,4	1,5	195 479,4	2,7	0,48
ТПР Житомирської обл.	94 725,6	1,5	22 948,0	0,3	4,13
ТПР Донецької обл.	4 627 593,9	73,6	6 611 281,2	90,7	0,70
ТПР Чернігівської обл.	8139,7	0,1	9275,7	0,1	0,88
ТПР АР Крим	585 690,8	9,3	111 057,4	1,5	5,27
ТПР Луганської обл.	23 680,9	0,4	15 143,8	0,2	1,56
ТПР м. Харків	622 627,5	9,9	203 126,9	2,8	3,07
ТПР Закарпатської обл.	217 472,6	3,5	117 271,1	1,6	1,85
ТПР м. Шостка (Сумська обл.)	14 371,0	0,2	289,3	0,0	49,68
Усього по ТПР	6 288 584,0	100,0	7 285 873,0	100,0	0,86
Разом СЕЗ і ТПР	8 137 549,0	—	10 430 740,0	—	0,78

У цілому (станом на 01.04.2007) з початку функціонування суб'єкти СЕЗ і ТПР отримали податкових пільг на суму 10,4 млрд грн, тоді як обсяг надходжень до бюджету склав лише 8,1 млрд грн. Така диспропорція зумовлюється, насамперед, украй низькою бюджетною ефективністю зареєстрованих у цих зонах інвестиційних проектів.

У середньому по СЕЗ і ТПР від кожної гривні пільг держава отримує лише 78 копійок бюджетних надходжень, а для деяких зон і територій цей показник ще нижчий. Наприклад, для СЕЗ «Донецьк» він становить 6 копійок на гривню пільг, СЕЗ «Славутич» — 24, ТПР Волинської області — 48 копійок. Найбільша серед СЕЗ частка пільг припадає на СЕЗ «Донецьк» (76 %), тоді як частка надходжень до бюджету становить лише 8 %.

У той же час, приміром, СЕЗ «Закарпаття» при частках надходжень до бюджету і пільг 61,9 і 16,6 % відповідно демонструє досить високий показник бюджетної ефективності — 2,19 грн/грн; для СЕЗ «Азов» характерні показники 4,2 та 0,2 % і 15,51 грн/грн, відповідно. Найвищий показник бюджетної ефективності у ТПР м. Шостка Сумської області — 49,68 грн надходжень на 1 грн податкових пільг.

Зловживання пільгами проявилось також у несплаті акцизних і митних платежів, ігноруванні процедур сертифікації якості і відповідності тощо.

7. Існування пільгових умов господарської діяльності в рамках СЕЗ і ТПР створило ґрунт для проведення тіншових операцій і незаконної діяльності, а також таких видів діяльності, що виходять поза межі специфікації СЕЗ і ТПР.

Так, в умовах функціонування спеціального режиму інвестиційної діяльності створилися можливості участі у приватизації підприємств через підставних осіб іноземного підприємця, спекуляції акціями, відкриття й реєстрації «фірм-одноденок» для здійснення разових (як правило, незаконних) операцій. Була створена нелегальна практика для зловживань службовим становищем і корупції в різних органах державної влади, до функцій яких належить ухвалення рішень стосовно реєстрації інвестиційних проектів, умов інвестування, оподаткування тощо.

Вищезазначені фактори призвели до істотного обмеження та подальшого скасування у 2005 р. (Закон України від 25.03.2005 № 2505

«Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік»: «господарська діяльність суб'єктів спеціальних (вільних) економічних зон (далі — СЕЗ) і територій із спеціальним режимом інвестиційної діяльності (далі — ТПР) здійснюється на загальних підставах (без податкових преференцій) спеціального режиму інвестиційної діяльності в Україні» [3].

Останні роки українська влада дивиться на проблему СЕЗ дещо по-іншому, ніж у 2005 р. У 2012 році, враховуючи відчутний кризовий період в економіці, перед урядом постало завдання вивчити питання про доцільність відновлення в Україні роботи СЕЗ.

06.09.2012 набрав чинності Закон України № 5205-VI «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки України з метою створення нових робочих місць» [4]. Здавалось, крига скресла, але зазначений законодавчий акт тільки побічно дозволяє створення спеціальних зон пріоритетного розвитку, точніше — визначає пріоритетні галузі економіки, які можна розвивати в умовах СЕЗ. Залучення інвестицій і створення робочих місць можна розпочинати з відновлення діяльності на вже створених СЕЗ.

Сьогоднішні реалії існування вільних економічних зон невтішні, за даними Держстату за 2014 рік, наявна інформація лише про 6 із 10 СЕЗ та 8 із 65 адміністративно-територіальних одиниць, на яких було запроваджено спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку.

На багатьох СЕЗ та ТПР інвестиційні проекти або завершено, або не реалізуються з тих чи інших причин. Так, термін дії усіх інвестиційних проектів, що реалізувалися на ТПР Волинської області, завершився у 2014 р., а на ТПР Житомирської області — у липні 2015 р. У СЕЗ «Миколаїв» з 2010 р. не реалізується жодного інвестиційного проекту. У межах СЕЗ «Курортполіс Трускавець» завершено реалізацію інвестиційних проектів усіма суб'єктами СЕЗ. Станом на 04.03.2015 у СЕЗ «Славутич» жодне підприємство не провадить своєї підприємницької діяльності. У 2014 р. Законом України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» було ліквідовано СЕЗ «Порт Крим» і ТПР в Автономній Республіці Крим [1].

Підсумовуючи викладене, можна зробити проміжні висновки:

Якби спеціальні економічні зони існували в розпал економічної кризи, то значно пом'якшили б її негативні прояви. Як свідчить світовий досвід у цій царині, обсяги коштів, яких держава спочатку недоотримує внаслідок надання бізнесу пільг і податкових послаблень, будуть перекриті відрахуваннями від податку на прибуток, від податку на доходи фізичних осіб та іншими надходженнями від нових підприємств і інвестиційних проектів.

До речі, велике значення для економічного добробуту в таких країнах, як Сінгапур, Китай, Південна Корея, Туреччина мало створення саме спеціальних економічних зон. При цьому особливу вигоду отримують держави, розташовані на перехресті світових торгових шляхів [6].

Україна має вигідне транзитне положення — одну з небагатьох рис привабливості національного ринку для зарубіжних інвесторів і виробників, тому західноєвропейські країни не можуть не зважати на таку велику (за розміром і населенням) країну, розташовану на перехресті торгових шляхів.

Транспортні коридори повинні привабити в Україну потужні транзитні потоки, включаючи зв'язки Південної Азії і Африки з Європою, зв'язки Близького Сходу з Європою, зв'язки Середньої Азії з Європою і створити одну з найбільш перспективних для України транспортних артерій міжконтинентального значення [6]. Питання створення та функціонування вільних економічних зон у складі транспортних коридорів потребують глибшого й більш детального опрацювання.

Висновки. Вільні економічні зони, на думку автора, є одним із найперспективніших, стратегічно важливих напрямів відновлення економіки депресивних регіонів України. Ефективна робота СЕЗ можлива тільки за умови жорсткого контролю виконання законодавства, що регулює діяльність СЕЗ.

Звичайно, СЕЗ — не панацея від усіх економічних і соціальних проблем. Вільні економічні зони в Україні необхідні, перш за все, у тих «стратегічних точках зростання», які за досить короткий (за економічними мірками) час можуть розвинути і які можуть надати імпульсу для пожвавлення інтересу як до всього регіону, так і до країни загалом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аналіз регуляторного впливу до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKewir-qCZqeTMAhXI_ywKHcNQB-EQFggsMAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D07bd67ce-4354-4feb-86d9-b5aa4097d0a2&usg=AFQjCNG5MZ7YHzKDwr3pn5U_bIdl0JmwRg&sig2=Xt2D5WHbQCs34D9rLxPhPQ
2. *В поське грузов: Украина возвращается к идее СЭЗ* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://cfts.org.ua/articles/52399>
3. *Закон України від 25.03.2005 № 2505 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік»* [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2505-15>
4. *Закон України від 06.09.2012 № 5205-VI «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць»* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5205-17>
5. *Перспективи функціонування спеціальних економічних зон в Україні в умовах створення зони вільної торгівлі з ЄС / Регіональний філіал НІСД. Львів* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/March08/10.htm>
6. *Семеніхін Г.В.* Вільні економічні зони в умовах глобалізації — як стимул для активізації інвестиційної діяльності та інструмент підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://jprfd.donnu.edu.ua/article/view/1669/1701>

REFERENCES

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Regulatory impact analysis for draft resolution: On recognition invalid of some resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, available at: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKewir-qCZqeTMAhXI_ywKHcNQB-EQFggsMAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.me.gov.ua%2FDocuments%2FDownload%3Fid%3D07bd67ce-4354-4feb-86d9-b5aa4097d0a2&usg=AFQjCNG5MZ7YHzKDwr3pn5U_bIdl0JmwRg&sig2=Xt2D5WHbQCs34D9rLxPhPQ (Accessed 29 April 2016).
2. Lyalikov S. (2013), *Ukrayna vozvrashchaet-sya k ydee SЭZ, Centre of transport policies*, available at: <http://cfts.org.ua/articles/52399> (Accessed 30 April 2016).
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2005), *The Law of Ukraine: On Amendments to the Law of Ukraine On State Budget of Ukraine for 2005*, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2505-15> (Accessed 28 April 2016).
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), *The Law of Ukraine: On stimulation of investment in priority sectors of the economy to create new jobs*, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5205-17> (Accessed 28 April 2016).
5. Regional Branch of NISS (2012), *Prospects for the functioning of special economic zones in Ukraine in terms of a*

free trade zone with the EU, available at: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/March08/10.htm> (Accessed 28 April 2016).

6. Semenihin G.V. (2014), Vil'ni ekonomichni zony v umovakh hlobalizatsiyi — yak stymul dlya aktyvizatsiyi investytsiynoyi diyal'nosti ta instrument pidvyshchennya konkurentospromozhnosti rehional'noyi ekonomiky, *Problems of development of foreign economic relations and attraction of foreign investments: regional aspect*, vol. 1, available at: <http://jpfrd.donnu.edu.ua/article/view/1669/1701> (Accessed 29 April 2016).

Надійшла 16.05.2016

О.Ю. Кудрина

Киевский национальный университет культуры и искусств, г. Киев

**СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ
ВОССТАНОВЛЕНИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ:
УКРАИНА ВОЗВРАЩАЕТСЯ К ИДЕЕ
СПЕЦИАЛЬНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН**

Определены современные тенденции развития экономики Украины, свидетельствующие о неутешительной ситуации со стремительным падением объемов внутригосударственного финансирования промышленного сектора, истощением внутренних резервов инвестирования

в промышленность. Исследована история создания, особенности и проблемы функционирования специальных экономических зон на территории Украины. В статье установлено, что вопросы применения режима свободных экономических зон в Украине остается одним из актуальных в области социальных исследований.

Ключевые слова: экономика, государство, специальные экономические зоны, промышленное производство.

О.Ю. Кудрина

Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

**STRATEGIC INDUSTRIAL RECOVERY FEATURES:
UKRAINE RETURNS TO THE IDEA
OF SPECIAL ECONOMIC ZONES**

Determined modern trends of development of Ukraine, indicating the disappointing situation with the rapid fall in domestic industrial sector funding, exhaustion of internal reserves to invest in industry. Studied history, characteristics and problems of special economic zones on the turn Ukraine. The article demonstrated a convincing understanding of the fact that the application of free economic zones in Ukraine remains a pressing in the area of social studies.

Key words: the state, production, enterprise, industry, investments, potential.